

**ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕКИ ДО ФОРМУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

Підготувала
Кузьмичова А.К.,
завідувач бібліотеки ліцею №3

ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕКИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Бібліотека – це скарбниця знань та інформації, науковий та просвітницький осередок, що сприяє як духовному, так і інтелектуальному вихованню учнів. Серед основних завдань бібліотеки ліцею – забезпечення якісного, оперативного, бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування учнів та вчителів згідно з їх запитам.

Задача сучасної освіти – підготувати підростаюче покоління до життя й професійної діяльності в новому, високорозвиненому інформаційному середовищі, ефективному використанню її можливостей. Слід звернути увагу на те, що загальний стан інформаційної компетентності учнів не може бути визнаний задовільним.

Поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність» достатньо широке.

Формування **інформаційної компетентності**, перш за все, припускає формування універсальних навичок мислення і вирішення задач. До них відносяться уміння спостерігати і робити логічні висновки, використовувати різні знакові системи і абстрактні моделі, аналізувати ситуацію з різних точок зору, розуміти загальний контекст і приховане значення висловів, поєднання комп'ютерної грамотності, вмінь працювати з традиційними видами інформації у бібліотеці, технологічної грамотності, етики, критичного сприйняття і навичок комунікації. неухильно самотійно працювати над підвищенням своєї компетентності в цій сфері.

Бібліотека – структурний підрозділ освітнього закладу, діяльність якого націлена на накопичення, оброблення, зберігання та поширення інформації для забезпечення навчально-виховного процесу. Крім цього, бібліотека сприяє загальному інтелектуальному розвитку учнів і професійному зростанню педагогічних кадрів, формує та вдосконалює інформаційну компетентність усіх учасників освітнього процесу. Сьогодні важко уявити ефективне виконання зазначених завдань без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Цілком очевидно, що саме ІКТ допомагають зробити бібліотеку сучасною, розширити її інформаційний простір, трансформувати її інформаційний, науковий, соціокультурний центр знань та нових технологій.

Інформаційні технології дедалі більше трансформують наш світ. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій надають бібліотекарю більше можливостей для творчості, стимулюють знаходити нові способи та форми впливу на розвиток читацької культури учня, пропонують додаткові шляхи популяризації книги та читання. Наприклад, дітям пропонується зробити наступне:

Буктрейлер (від англ. booktrailer; book — книга, trailer - тягач, причіп) - це короткий відеоролик (тривалістю до 3 хв.) за мотивами книги, що є сучасною формою реклами книги, засобом її просування, заохочення до читання. Основне його завдання - яскраво та образно розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача. Такі бібліотечні відеоролики знімаються як про сучасні книги, так і про ті, що стали літературною класикою.

Новинкою у молоді є флешбук.

Флешбук – книжковий флешмоб в Інтернеті. Це може бути розміщення фрагментів текстів видань у соціальних мережах, створення там само уривків з улюблених книг, ознайомлення з ними друзів і передплатників сторінки з наведенням цитат, ілюстрацій, особистих думок та іншої інформації.

Діти із задоволенням беруть участь у різноманітних флешмобах.

Флешмоб (також флеш-моб, флеш моб; від англ. flash mob; flash — спалах, mob - натовп) – заздалегідь спланована масова акція, зазвичай організована через Інтернет або за допомогою інших сучасних засобів комунікації, під час якої велика кількість людей оперативно збирається в громадському місці, протягом декількох хвилин виконує узгоджені дії і потім швидко розходить.

Бібліотечний флешмоб (також книжковий флешмоб, лібмоб) найчастіше має на меті інформування населення про роль сучасної бібліотеки в суспільстві, про нові можливості, котрі відтепер надають модернізовані бібліотеки; заохочення до читання; привернення уваги до неповторності книги як носія інформації.

Учні старших класів полюбують заходи, де під час обговорення книги, чи певної якоїсь тематики, пригоститись філіжанкою кави або чаю.

Бібліобар – форма заходу, під час якого у вигляді «частування» пропонуються різноманітні книги та/або періодичні видання. Користувачі можуть підійти до «барної стійки» і вибрати те, що їм до вподоби. Інколи відвідувачам, крім книжкового «частування», пропонують каву, чай, солодощі, фрукти.

Здобувачі освіти залюбки беруть участь у різноманітних іграх.

Бібліокешинг (від англ. cache - схованка) – гра, суть якої полягає в пошуку книжкових скарбів, що можуть бути заховані як у приміщенні бібліотеки, так і поза її межами. Користувачі бібліотеки, котрі виконують роль шукачів скарбів (можливе формування кількох груп, що змагаються між собою), використовуючи підказки (наприклад, записки) або/та відповідаючи на запитання чи виконуючи певні завдання, знаходять схованку за схованкою і, зрештою, дістаються до головного скарбу.

Бібліотекарі надають дітям інформацію для роздуму, готуючи виставки, бібліотечні уроки.

Бібліомікс (від англ. mix - змішувати) – тематичний бібліографічний огляд, до якого включають різноманітні бібліотечні документи: книги, періодичні видання, відео-, кіно-, фоно-, фотодокументи, електронні видання, плакати, посилання на інформаційні ресурси тощо.

Для учнів молодших класів у травні класні керівники проводять бібліопікнік. Бібліотекар пропонує цікаву книжку, або гру з використанням пізнавальної інформації.

Бібліопікнік – акція, що найчастіше проводиться на свіжому повітрі в рамках літніх читань. Користувачам пропонують різноманітні книжкові «частування».

Улюблена справа як дітей так і бібліотекарів – це бібліошоу.

Бібліошоу – розважальний бібліотечний захід постановочного характеру, що, як правило, проводиться перед публікою (реальними та/або потенційними користувачами бібліотеки) і розрахований на гучний зовнішній ефект.

Також проводяться квести, бібліоквести, де учні залюбки беруть участь.

Квест (від англ. quest - пошук, пошук пригод) - інтелектуально-динамічна гра, що поєднує спортивне орієнтування, розв'язування інтелектуальних завдань тощо. Основою гри зазвичай є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або

окремими гравцями. Гра має тему, мету, певний алгоритм, якого потрібно дотримуватися. Наприклад, учасник, який виконав перше завдання, в результаті отримує підказку для виконання другого і т. д.

Бібліоквест – може передбачати: відгадування загадок з історії бібліотеки, міста (села), літературних загадок, пошук цитат у книгах, пошук на полицях зазначених книг та багато інших цікавих завдань. Вужче поняття – літературний квест (літературне квест-орієнтування). Це один із варіантів названої гри-пошуку, маршрут якої пов'язаний зазвичай із сюжетом і героями тих чи інших літературних творів. Тобто бібліоквест, літературний квест – це активні форми соціокультурної роботи, в яких закладено модель

розвитку навичок інформаційної діяльності, а також формування позитивного емоційного ставлення до бібліотеки та процесу читання.

Особливо актуальним завданням на сучасному етапі розвитку української освіти є формування соціокультурної компетентності, яка включає в себе загальнокультурний розвиток здобувачів освіти та їх адаптацію до життя в певному соціальному середовищі.

Соціально-культурна компетентність - здатність до співробітництва в групі та команді, мобільність, уміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти індивідуальних і колективних дій; уміння визначати й реалізовувати мету комунікації в залежності від обставин; підтримувати взаємини; розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях....

Сучасна бібліотека як інформаційно-комунікаційна система, що виробляє й концентрує ресурси у традиційному й електронному вигляді та сприяє вільному доступу до них, є посередником у соціальній комунікації.

Оснащена комп'ютерною технікою бібліотека, наявні сучасні програмні засоби безперечно дозволяють по-новому підійти до організації бібліотечного процесу, підвищення якості та оперативності надання бібліотечних послуг:

- швидкий доступ до інформації про наявність в бібліотечних фондах потрібного видання завдяки створенню електронних каталогів підручників, художньої та методико-педагогічної літератури;
- створення електронної добірки сценаріїв тематичних позаурочних заходів, порад та рекомендацій для підготовки доповідей на семінарах, конференціях, педагогічних радах, батьківських зборах, педчитаннях тощо;
- можливість самостійного виготовлення та використання вже готової різноманітної мультимедійної наочності (комп'ютерних презентацій, відеороликів, аудіозаписів тощо) для проведення бібліотечно-бібліографічних заходів;
- створення та використання у роботі тематичного банку даних корисних посилань в мережі Інтернет (Наприклад: посилання на сайти електронних підручників);
- розміщення інформації у Фейсбуці, на сайті ліцею тощо.

Існує безліч сервісів і програм, які бібліотекар може використовувати у виховній та навчальній діяльності. Наприклад:

- комп'ютерні публікації для створення буклетів, брошур, листівок, газет та ін.;
- презентаційні програми для створення портфоліо, презентацій;
- сервіси (наприклад, документи Google, які дозволяють працювати декільком людям над одним документом, дозволяючи при цьому аналізувати, робити порівняння).

Завдяки комп'ютеризації бібліотеки, бібліотекар має змогу вести електронний облік підручників та їх списання, електронний каталог статей із газет і журналів.

У бібліотеці ліцею в наявності є один комп'ютер. Звичайно – це замало, тому, що буває учень та педагог одночасно шукають необхідну інформацію, або тематичну літературу. (Наприклад, готуючись до олімпіади).

Поступово відходить у минуле імідж бібліотеки як сховища документів та матеріалів на паперових носіях, все більше зростають потреби у використанні електронних ресурсів. Педагоги, учні та їх батьки, в теперішній час, більше надають перевагу електронним книгам, планшетах, комп'ютерам тощо. Але це є проблемою – падає інтерес до книги та читання, адже інформаційні технології складають конкуренцію традиційним джерелам інформації. Однак в дійсності, сучасні технології володіють значним потенціалом для просування книги та літератури, для залучення до читання, і можуть використовуватися як в масовій, так і індивідуальній роботі з учнями.

До того ж, бібліотека має не тільки забезпечити доступ до інформаційних ресурсів, а й відіграти

важливу роль у розвитку інформаційної грамотності та культури своїх користувачів – сталою прагнення до пошуку інформації, свідомого добору джерел, навичок систематизації та особистісної оцінки. На жаль, є чимало учнів, для яких самостійне добування інформації тяжка праця. Одна з причин полягає у відсутності достатньої інформаційної

компетентності споживача, або відсутності вдома комп'ютера, планшета, можливості відвідати та працювати в «Інтернет-кафе». Тому завжди на допомогу прийде бібліотекар та надасть індивідуальну консультацію та практичну допомогу учням при використанні інформаційних джерел. Такі послуги надаються майже щоденно і потребують від бібліотекаря знання комп'ютерних технологій та навичок вільного пошуку інформації.

Окрім допомоги учням та педагогам, батькам у пошуку потрібної інформації, наша бібліотека створила електронний каталог:

- періодичних видань;
- сценаріїв до різноманітних свят;

- підручників, художньої, довідкової та методичної літератури тощо;
- обліку списання;
- різноманітних книжково-ілюстрованих виставок, конкурсів, вікторин, матеріалу для проведення бібліотечних уроків, які розширюють та поглиблюють знання, сприяють всебічному розвитку кожного учня;

Також є можливість скопіювати потрібний матеріал на флеш карту або на жорсткі носії.

Під час проведення предметних тижнів у бібліотеці організовується відкритий перегляд літератури, який може бути корисним як учителям, так і учням. Такі перегляди мають допоміжний характер, полегшують пошуки літератури з окремого навчального предмету, теми заняття. До уваги читачів – навчальна, науково-популярна, пізнавальна, довідкова література. Ефективними в досягненні навчальних і виховних цілей є навчальні заняття, виховні заходи, проведені разом з вчителями-предметниками та класними керівниками на базі бібліотеки

Система бібліотечних уроків допомагає учням послідовно освоювати елементи інформаційної культури, набувати вмінь роботи з книгою, електронною інформацією, періодичною пресою. Мета вивчення основ інформаційної культури полягає насамперед у тому, щоб учень сам прийшов до висновку: жоден вид діяльності в сучасних умовах неможливий без постійного добування інформації, а це завжди пов'язано з пошуком, потребує глибокого знання спеціальних джерел.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що пошук форм і методів формування творчої, всебічно розвиненої особистості з інформаційними потребами і навичками, формування інформаційної культури учасників навчально-виховного процесу – процес постійний і творчий. І по мірі того, як швидко розвиватиметься інформаційне суспільство, потреба в інформаційно компетентній особистості постійно зростатиме, а це, в свою чергу, сприятиме впровадженню нових, цікавих форм роботи.

Пам'ятайте, що життя не стоїть на місці. Те, що сьогодні є інновацією, завтра вже стане практикою, або взагалі, – «вчорашнім днем». Щоб іти в ногу з часом, його треба випереджати!

Матеріал підготовлено на основі аналізування та узагальнення інформації з професійної періодики, бібліотечних сайтів, інших ресурсів Інтернету

<https://naurok.com.ua/formuvannya-informaciyno-komunikativno-kompetentnosti-uchniv-na-urokah-informatiki-286161.html>

https://dnpgov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Informatsiyni_resursy_bibliotek-2022.pdf

<https://naurok.com.ua/formuvannya-informaciyno-kompetentnosti-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-zasobami-shkilno-biblioteki-136211.html>

<file:///C:/Users/Library/Downloads/Формування%20компетентної%20особистості.pdf>

<https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.09.10.html>

<https://naurok.com.ua/socialna-kompetentnist-prezentaciya-114489.html>